

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАЦЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР.

№ 100 (1219)

Серада, 18 снежня 1957 года

Цана 40 кап.

Натхнёнае майстэрства

Імя гродзенскай вышывальшчыцы Браніслава Іванаўна Любоўчыца вядома далёка за межамі вобласці. Многія яе работы экспанаваліся на ўсесаюзных і рэспубліканскіх выставах выяўленчага і прыкладнага мастацтва і заслужылі высокую ацэнку. Браніслава Іванаўна займаецца вышываннем больш 20 год. За апошні час яна навукова аснова мастацкай вышывкі больш тысяч чалавек. У 1952 г. вышывальшчыца была прынята ў Саюз савецкіх мастакоў БССР.

Кватэра Любоўчыца ў доме № 47 па Сацыялістычнай вуліцы ў Гродні нагадвае сваясабытвы музей-выстаўку. Тут у адным з прасторных светлых пакояў сабраны больш ста яе работ.

У хатнім «музеі» Браніслава Іванаўна бывае многа наведвальнікаў. Тут сапраўды цікава і ёсць чаму пачувацца. Вось рабочае палатно, выкананае рознастайнымі швамі — сцябелчатым, пецельным, тамбурым, штрыхавым, бисерным і г. д. Тут жа побач асобныя вялікія вышывкі. Кожная з іх — новы крок ва ўдасканаленні тэхнікі. І вось нарэшце, палатно, якое з'яўляецца творам сапраўднага мастацтва, вялікай думкі. Гэта — «Парк у Паўлаўскім», «Бэза», «Шчасце дзяцей» і інш. Лепшыя з іх па выразнасці і рэалістычнасці адлюстравання не ўступаюць творам жывапісу. Майстэрствам выканання вылучаецца пейзаж «Парк у Паўлаўскім», у якім вельмі тонка перададзены жывая фарбы прыроды. Кожная дэталё карціна старанна апрацавана.

Высокім майстэрствам, выдатнай тэхнічнай выканання выдзяляюцца вышывкі-рэспрадукцыі «Алешушка», «Дзеці, якія ўцякаюць ад навалыніцы», шматлікія нацюрморты. Выдзяляюцца з ліку іншых работ зробленыя годкі вышывальшчыцы кінэйскай малюнкай: зялёны кінэйскага нацыянальнага арнаменту, «Буслы», «Матэрыяль» і інш.

За апошнія гады майстрыха стварыла больш дзесяці тэматчных палатноў. Многія з іх прысвечаны стваральніку Комуністычнай партыі і заснавальніку Савецкай дзяржавы Вадзіміру Ільічу Леніну. Апошняя работа вышывальшчыцы — «В. І. Ленін і Н. К. Крупская» прысвечана 40-годдзю Вялікага Кастрычніка. У аснову вышывкі ўзята рэспрадукцыя карціны мастака П. Васільева, надрукаваная ў адным з майскіх нумароў часопіса «Огонёк» за 1957 г. Рэспрадукцыя ў часопісе была цёмнай, месцамі тоны зліваліся ў суцэльныя маскі. Вышывальшчыца трэба было самай падобна менавіта адценняў, каб дабіцца яркасці і выразнасці малюнка. Гэта была вялікая творчая праца, якой вышывальшчыца аддавала ўвесь вольны час на працягу год двух месяцаў. Новы твор заслужана атрымаў высокую ацэнку грамадзкасці.

Браніслава Іванаўна ўдзяляе вялікую ўвагу выхаванню маладога пакалення вышывальшчыц. Апрача тых, хто займаецца на гадовых курсах выкладчыцаў мастацкай вышывкі пры Гродзенскім абласным Доме народнай творчасці, у яе ёсць многа вучаніц у розных гарадах і вёсках краіны. Дзесяткі людзей ад усяго сэрца ў протым, шчырых словах выказваюць глыбокую ўдзячнасць старэйшай вышывальшчыцы, жадаючы ёй новых творчых поспехаў у доўгата жыцця. Зараз Браніслава Іванаўна Любоўчыца 64 гады. Праз год, спадчыніца 50-годдзя яе працоўнай дзейнасці.

— Хочанца паспець зрабіць у жыцці я мага больш прыгожых, яркага, радаснага, — гаворыць Браніслава Іванаўна. Гэта думкі радавога савецкага чалавек-творцы, чыя праца належыць будучыні.

Гродні
І. МІХАЙЛАВА

На здымку: работа Б. І. Любоўчыца «В. І. Ленін і Н. К. Крупская».

Фота В. Нікалаева

УКАЗ ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОўНАГА СОВЕТА БССР

Аб прысваенні ганаровага звання народнага артыста Беларускай ССР тт. Камельніковай Р. Н. і Станюце С. М.

За вялікія заслугі ў галіне савецкага тэатральнага мастацтва прысвоіць ганаровае званне народнага артыста Беларускай ССР:

1. **Машэльніковай Раісе Нікалаўне** — заслужанай артыстцы БССР, артыстцы Беларускага дзяржаўнага ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга Акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы.
2. **Станюце Стэфаніі Міхайлаўне** — заслужанай артыстцы БССР, артыстцы Беларускага дзяржаўнага ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга Акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР В. КАЗЛОУ,
Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР Д. ЛУКАШЭВІЧ.
14 снежня 1957 г.
Гор. Мінск.

УКАЗ ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОўНАГА СОВЕТА БССР

Аб прысваенні ганаровага звання заслужанага артыста Беларускай ССР тт. Асторнай А. П. і Галушкінай Л. І.

За заслугі ў развіцці савецкага тэатральнага мастацтва прысвоіць ганаровае званне заслужанага артыста Беларускай ССР:

1. **Асторнай Аляксандры Паўлаўне** — артыстцы Дзяржаўнага драматычнага тэатра імя Ленінскага камсомала Беларускай ССР.
2. **Галушкінай Ліліі Іванаўне** — салістцы Беларускага дзяржаўнага ордэна Леніна Вялікага тэатра оперы і балету.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР В. КАЗЛОУ,
Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР Д. ЛУКАШЭВІЧ.
14 снежня 1957 г.
Гор. Мінск.

УКАЗ ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОўНАГА СОВЕТА БССР

Аб прысваенні ганаровага звання заслужанага дзеяча мастацтваў Беларускай ССР тт. Казелку К. К. і Алоўнікава У. У.

За заслугі ў галіне развіцця савецкага мастацтва прысвоіць ганаровае званне заслужанага дзеяча мастацтваў Беларускай ССР:

1. **Казелку Казіміра Іванавіча** — самадзейнаму мастаку, рэжысёру па драме.
2. **Алоўнікава Уладзіміра Уладзіміравіча** — кампазітара.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР В. КАЗЛОУ,
Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР Д. ЛУКАШЭВІЧ.
14 снежня 1957 г.
Гор. Мінск.

ПРА РЭПЕРТУАР САМАДЗЕЙНАГА ТЭАТРА

Сёння на сценах раённых дамоў культуры, сельскіх і калгасных клубаў можна нярэдка сустрэць спектакль па шматковай п'есе беларускага пісьменніка. Самадзейныя артысты смела бяруцца і за ажыццяўленне п'есаў па творах рускай, украінскай і замежнай класічнай драматургіі.

Дзейнасць некаторых самадзейных калектываў рэспублікі сведчыць, што ім паліці і больш складаныя жанры тэатральнага мастацтва. Вянослы гэтага года Кожан-Гарадзіцкі Дом культуры Лунінецкага раёна паказаў сваім землякам оперу украінскага кампазітара М. Лысенкі «Наталка-Палтаўка». Яе выканаўцамі былі мясцовыя калгаснікі і сельская інтэлігенцыя.

Аднак з усяго гэтага нельга рабіць вывад, што самадзейны тэатр знаходзіцца ў значна лепшым становішчы з рэпертуарам, чым прафесійны. Асноўны рэпертуар драматычных гурткоў, асабліва сельскіх, быў і застаецца драматургія малых форм: п'есы, камедыі, сьмешкі, ськечы, вядзівы, інсцэніроўкі і інтэрмед'е ў адной дзеі.

Пастаноўка спектакля па такому твору патрабуе невялікай колькасці выканаўцаў, нескладанай тэатральнай дэкарацыі, касцюмаў і грэму. Падрыхтаваць аднаактовы спектакль можна за кароткі час: лёгка з ім выехаць у суседнія калгасы, брыгады і нават паставіць яго пад адкрытым небам: у полі, лесе, на лузе—усюды, дзе непарэдна працуюць калгаснікі.

Усіх гэтых пераваг не можа даць рэпертуар прафесійнага тэатра. За пастаноўку шматковай п'есы бяруцца не толькі дамы культуры, пераважна раёныя дамы культуры, сельскія драматычныя гурткі і рэдка рашаюцца затраваць шмат часу на пастаноўку вялікай п'есы толькі для аднаго-двух выступленняў у уласнай сцэне.

На сённяшні дзень у рэспубліцы толькі ў сістэме Міністэрства культуры працуюць чатыры тысяч драмгурткоў. Гэты лічбы можна падвоіць, калі сюды дадаць тых тэатральных калектывы, якія ёсць у школах, навуковых устаноў, на працягах і г. д. Што-ж даў беларускі пісьменнік і рэпертуар гэтай шматлікай арміі аўтараў самадзейнага тэатра? Каб мець некаторае ўяўленне аб гэтым рэпертуары, давайце коротка пазнаёміся з творами, што з'явіліся ў нашым друку за апошні год. Іх усім нямнога.

На старонках газеты «Чырвоная змена» (№ 197) выступіў з аднаактоўнай камедыяй «Чыстыя рукі» драматург М. Алтухов. Гэты аўтар не навочку ў літаратуры. Ён аўтар драмы «Родная маці», пастаўленай віцебскім драматычным тэатрам імя Яку-

ба Коласа і п'есы «Выбух» (напісана разам з Н. Гарудэвічам), якая прынята да пастаноўкі Магілёўскім абласным тэатрам. М. Алтухов для сваёй аднаактоўнай камедыі «Чыстыя рукі» ўзяў надзвычайна тэмную, высьмеяў мяшчанства і беларучак, якія яшчэ падчас сустрэчаў з нашым грамадстве. Яго галоўная героіня Азэля, студэнтка вышэйшай навуковай установы, марыць хутэй атрымаць дыплом, выйсці замуж і «стаць свабодным чалавекам» — гэта значыць, ухіліцца ад усялякай працы і жыць паразітам. У п'есе М. Алтухова ёсць жывыя вобразы студэнтаў, дзеда Цімоха і яго ўнучкі Нюры, але гэтага нельга сказаць аб галоўнай героіні твора.

Некаторыя яе ўчынкы не апраўданы аўтарам. Не верыцца, што Азэля з першай сустрэчы з незнаёмай жанчынай пачне ёй адкрываць свае тайны і каханне да Віктара. Аднак, нягледзячы на некаторую плакатнасць вобраза Азэлі, гэтая п'еса М. Алтухова можа знайсці сваё месца на самадзейнай сцэне.

У гэтым годзе на старонках «Чырвонай змены» былі таксама надрукаваны п'есафелетон Л. Вірні «Акізі», сатырычная сьмешка М. Сокала «Амаль па Гоголю», ськеч А. Раманава «Хворая». Рэдакцыя газеты можа толькі вітаць за тое, што яна стараецца даць рэпертуар у дыялогу мастацкай самадзейнасці. Недараваліся, што з года ў год мы не бачым на старонках многіх нашых газет такіх твораў.

«Чырвоная змена» ў свой час выступіла з шыклам метадыхнаў артыкулаў старшага метадыста па тэатру Рэспубліканскага Дома народнай творчасці К. Стэцкіга, у якіх даваліся каштоўныя парадкі самадзейным рэжысёрам і артыстам у іх працы над аднаактоўнымі п'есамі.

Прымяна бачыць аднаактоўную драматургію на старонках часопіса «Маладосць». Заслужанае ўвагі камедыя Алеся Рыльска «Гора чубата» аўтар бярэ тую-ж самую тэму, што і ў п'есе М. Алтухова, але вырашае яе па-свойму. Сюжэт твора поўна пабудаваны на жыцці моладзі сённяшняга калгаснага вёскі. Тут беларучкай выступае вядомы дзесяцікласніца Ляля. Яе пазнаёмым займае і маці Куліна. Яна лічыць, што даччы з сярэдняй адзуканай працаваць фізічна ў калгасе будзе непрыстойна. І Куліна прыкладае ўсе намаганні, каб выдалі сваю дачку-пастушку замуж за сумленнага чалавек Мірона, за якім можна было-ж жыць прып'яваючы. Але Мірона не лёгка ашукаць. Ён разбіраецца ў іхнічымнісці і пустане Лялі. А. Рыльска добра ведае, тонка адчувае мову. У яго кожны герой гаворыць па-свойму.

У трэцім нумары часопіса «Маладосць» са ськечам «Лёгка перамога» выступае В. Зуб. І гэты твор таксама высьмеяе беларучак і мяшчанства.

Галоўнай героіняй тут выступае Караліна. Праўда, яна ў адноўленне ад Азэлі і Лілі ўжо дабілася свайго «шчасця». Караліна атрымала дыплом арганіста, але не жадала ехаць на вёску. Яна за два тыдні пасля першага знаёмства злоўла жаніцца на сабе работніку аднаго міністэрства, каб толькі застацца ў горадзе. Аўтар паказвае, як мяшчанка Караліна сядзіць дома і камандуе сваім мужам, пасля працы «ганяе» яго па магазінах на рынак і г. д. В. Зуб тут высьмеяе не толькі Караліну, а і яе мужа Пётруся, якому далася «лёгка перамога», каб знайсці сабе шчасце ў такой жонцы.

Таксама дзве аднаактоўныя п'есы ў гэтым годзе надрукаваў і часопіс «Беларусь». «Тата, мама, бабуля і я» — так называў свой вядзіву ў вераснёўскім нумары часопіса Л. Вірня. Аўтар у сваім творы востра высьмеяе няправільныя адносіны некаторых бацькоў да школы і выхавання дзяцей.

З сатырычнай камедыяй «Правертылі» ў кастрычніцкім нумары часопіса выступіў драматург У. Нафёд. Яго прыручае некалькі дзесяткаў твораў для самадзейнага тэатра. У сваёй новай п'есе У. Нафёд высьмеяе хабарніка і бюракрату Карандэя.

Упершыню на старонках друку выступілі пачынаючы драматургі С. Мікула і А. Мікіш, якія ў газэце «Піонер Беларусі» надрукавалі аднаактоўныя п'есы, прысвечаныя справам піонеруў і школьнікаў.

Вось, бадай, і ўсё. А дзе-ж творы аб наватарах і перадавіках прамысловасці, аб героічным мінулым нашага народа? Гістарычная тэма ў беларускай драматургіі малых форм зусім не асветлена. За ўсе пастыяныя гады мы не можам назваць ніводнага твора, які-б нам расказаў аб незвычайных днях на Беларусі 1917 года, аб маладых будаўніках першых даваенных пяцігодкаў, аб слаўных справах нашага камсомала і моладзі ў гады Вялікай Айчыннай вайны.

Але пакуль што мы не бачым трывожна за рэпертуару для самадзейнага тэатра ні з боку Міністэрства культуры, ні з боку Саюза пісьменнікаў БССР. Прайшоў амаль дзесяць год пасля апошняга рэспубліканскага конкурсу на аднаактоўную п'есу. Аднак сягоння ніхто не думае, каб арганізаваць зноў такую добрую справу. Праўда, у 1952 годзе на адным з пленумаў Саюза пісьменнікаў Беларусі было вырашана правесці конкурс на такі твор.

На здымку: сцэна са спектакля «Ліса і вінаград» у тэатры імя Янкі Купалы. У ролях: Эзопа — артыст Б. Платонаў, Клея — артыстка З. Браварская. Фота У. Крука.

Лугінскі хор

Гэта было дваццаць год назад. У невялікую вёску Лугін (Горацкі раён) прыехаў працаваць настаўнікам пачатковай школы Павел Хомчанка. І тут, як і ў больш студэнцкіх гадах, яго неразлучным сябрам была песня. Хутка яна стала ўнікальнай усюды, дзе збіралася моладзь на адпачынку. Падмайла, была, Павел на вечах і на невялікай групцы сельскіх хлопцоў, кіёне галавой і — палілася бадзёра, зноўная песня, раптоўна парухавыці ціхі спакой прыгожай майскай ночы.

Комсамольцы неўзабаве выбралі маладога настаўніка сваім вожакам, прапанаваўшы яму арганізаваць у вёсцы мастацкую самадзейнасць і ўзначаліць працу харавага гуртка.

Нялёгка была справа, — расказвае Павел Лук'янавіч. — Адна справа спяваць проста так, і зусім другая — адчуваць свабодным са самадзейнай сцэны. На гэта здаралася далёка не ўсе. Тым больш, што справа заўсёды пераходзіла на тэрыторыю рэальнай забавы, якія панавалі ў вёсцы, цэпра тагачаснай моладзі.

Аднак з дыялогаў камсомольскай арганізацыі мы пераадолелі ўсе перашкоды. Наша самадзейнасць хутка стала вядома далёка за межамі вёскі. І канцэртамі мы выважалі да суседняў. З канцэртамі мы стравалі і ў жалюцкіх гасцей. З вялікай цікавасцю слухалі сямліне песьні аб новым жыцці, аб савецкай Радзіме, аб нашай партыі, народнымі песьнямі, каштоўнасцямі.

Вялікая Айчынная вайна абарвала зноўкі, асядзіла песні дугінцаў. Але як толькі вёска вызвалілі з-пад фашыскай акупацыі, песня завяніла з новай сілай. Неўзабаве вярнуўся і стары арганізатар спе-

імя Янкі Купалы паказваў спектакль «Грозны год» А. Каплера, «Ліса і вінаград» — па п'есе прагрэсіўнага бразільскага драматурга Г. Фігейрэдэ, а тэатр імя М. Горкага — «Антымістычная трагедыя» Ус. Вішнеўскага. Тэатр імя Якуба Коласа пазнаёмы мінчан са сваёй пастаноўкай камедыі Н. Вініківа «Калі цісне акашья». Тэатр імя ЛКСМБ (Брст) у дні ўснароднага свята паказаў «Крамлёўскія кураты» Н. Пагалоўна і «Разлом Б. Лаўрэнца, а Бабурыскі тэатр — «Мціслаў Удаль» І. Прута.

Спектаклі, якія паказаны на фестывалі, прасквітны духам сапраўднай партыйнасці і сведчаць аб выключнай плённасці наватарскага метада сацыялістычнага рэалізму.

Журэ Усесаюзнага фестывалю дало высокую ацэнку і плённым творчым намаганням тэатраў Савецкай Беларусі. Дыпламы першай ступені прысуджаны юбілейным спектаклям кулаўцаў, а дыпламы другой ступені — сцэнічным творам тэатра імя М. Горкага. Дыпламы лаўрэатаў атрымалі трынаццаць майстроў мастацтва нашай рэспублікі. Сярод іх — артысты, рэжысёры, мастакі і драматургі — аўтары п'есы «Галоўная стайка».

Шмат год працуе над вобразам В. І. Леніна артыст П. Малчанаў, які адкрывае перад глядачамі ўсё новае і новае рысы геніяльнага, гарача любімага Глічача.

Выдатнае майстэрства псіхалагічнага партрэта, якім валодае Б. Платонаў, з новай юнацкай свежасцю і магутнай сілай зазьяла ў трагедыі «Эзопа», філасофскім вобразе Эзопа. Зольныя малалы артыст К. Сянкевіч з вялікім тэмпэраментам выступіў у вобразе адданнага рыцара рэвалюцыі Фелікса Дзержынскага. За асаблівым эмацыянальным удзелам сыграла артыстка З. Браварская ролю Клея ў спектаклі «Ліса і вінаград».

Поспехі тэатра імя М. Горкага ў рабоце над спектаклямі на надзвычайна тэмні і па творах класічнай драматургіі неаднаразова адзначаліся ў маскоўскім і ў беларускім друку. Артысты А. Каймава і Г. Некрасяў з'яўляюцца лаўрэатамі Прыбалтыйскай тэатральнай ясны 1957 года за іх таленавіты выступленні ў спектаклі «Антымістычная трагедыя».

Значнага майстэрства дасягнулі Я. Палосін (Сямён) і Г. Некрасяў (Бонч-Бруевіч) у спектаклі «Галоўная стайка».

Спектакль — вынік калектывнага творчасці, у якім значную ролю адгравала рэжысёр і мастак. Паспех спектаклю кулаўцаў і гораўцаў на фестывалі з'яўляецца таксама вынікам удзелу і патрабавальнай рэжысуры Л. Рахленкі, М. Співака і Б. Эрны. Добра густу мастакоў А. Грыгар'янца і Б. Волкава.

У сваёй пастанове журэ адзначыла і неадскандалася нават некаторых лепшых твораў, якім прысуджаны дыпламы.

Трэба жадаць нашым тэатрам, каб рыхтуючыся да саракагоддзя Савецкай Беларусі, яны паглыбілі свае здабыткі, якія адзначаны на Усесаюзным фестывалі і пазбавіліся ад усяго адмоўнага, што змяняе новаму росквіту сцэнічнага мастацтва рэспублікі.

П. АДЗЕЛЬНЫ.

Патрэбна праца па гісторыі літаратурных арганізацый

Да саракагоддзя Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі напісана праца-агляд гісторыі развіцця беларускай літаратуры за сорак год Савецкай ўлады, у перыядычным друку змешчаны артыкулы, у якіх гаворыцца аб развіцці беларускай савецкай літаратуры. Усе гэтыя працы, безумоўна, — неабходныя і каштоўныя матэрыялы.

Прада, не ўсе пытанні, якія хваляюць і турбуюць настаўніка літаратуры, дастаткова поўна даследаваны ў гэтых крытычных працах. Асобныя пытанні ў іх разглядаюцца бегла, а іншыя і зусім не закранаюцца. Да прыкладу, пытанне аб гісторыі літаратурна-мастацкага аб'яднання, іх ідэяльна-творчых пазіцыях, той складанай барацьбе, якая адбывалася ў перыяд станаўлення Беларускай савецкай літаратуры, чамусьці мала закранаецца або зусім абходзіцца. Вось, напрыклад, у дапаможніку для студэнтаў ВНУ «Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры» пад рэдакцыяй В. Барысенкі, П. Броўкі, М. Лынькова (Дзяржаўнае вучэбна-педагагічнае выдавецтва Міністэрства асветы БССР, 1956) у раздзеле «Літаратура перыяду аднаўлення народнай гаспадаркі і сацыялістычнай рэканструкцыі» толькі 66 радкоў тэксту пазычаны прысвечана літаратурнаму аб'яднанню «Маладняк», а таксама літаратурным аб'яднанням «Звышша», «Польмя», «Літаратурна-мастацкая група», «Прыблесс», аб якіх толькі ўпамінаецца. А ў падручніку для сярэдняй школы «Беларуская савецкая літаратура» аб'яднання «Маладняк» алодыцца 33 радкі, прычым зусім нічога не гаворыцца аб іншых літаратурных аб'яднаннях.

Наша вучнёўская моладзь з гэтых падручнікаў зусім ніякага ўяўлення аб літаратурным аб'яднанні не атрымлівае, а таму не можа адказаць на цэлы шэраг пытанняў, якія цікавяць вучняў. Па праграме сярэдняй школы ў X класе вывучаецца тэма: «Асноўныя рысы беларускай савецкай літаратуры і шлях яе развіцця», у якой ніяк неглыба абойсці літаратурнае аб'яднанне, паставою ЦК ВКП(б) ад 23 красавіка 1932 г. і ЦК КП(б) ад 27 мая 1932 г. «Аб перабудове літаратурна-мастацкіх арганізацый». З прычыны таго, што ў падручніках няма дастаткова матэрыялу, многія настаўнікі беларускай літаратуры зусім не гавораць вучням аб літаратурных аб'яднаннях, іх ідэяльна-творчых пазіцыях, гісторыі іх утварэння.

Безумоўна, у школьных падручніках неглыба падрабязна даць гісторыю стварэння, творчую платформу кожнага літаратурнага аб'яднання, але патрэбна ўсё-ж даць вучням правільнае і яснае разуменне гэтых літаратурных арганізацый. А ў падручніках і дапаможніках для ВНУ, нам здаецца, гэта пытанне патрэбна асвятляць больш

грунтоўна і падрабязна, асабліва спыніцца на аб'яднанні «Маладняк», арганізаваным ЦК ЛКСМУ ў 1923 г., якое адбылася значную ролю ў стварэнні беларускай сацыялістычнай літаратуры. Літаратурнае аб'яднанне «Звышша», «Польмя», «Літаратурна-мастацкая група», «Прыблесс», іх ідэяльна-творчыя пазіцыі таксама павінны знайсці месца ў падручніках па літаратуры і ў спецыяльных літаратурна-крытычных працах. Усім вядома, што ўсе гэтыя літаратурнае аб'яднанні мелі свае друкаваныя органы, на старонках якіх выкадаліся творчыя пазіцыі членаў аб'яднання, змешчаны «Дэкларацыі», «Маніфесты», у якіх вытлумачалася ідэяльна-мастацкая крытэрыя. Зусім зразумела, што для стварэння працы па гісторыі літаратурнага аб'яднанняў вучнёўскай моладзі да гэтых гістарычных дакументаў. У гэтай справе многія моладзі даць псіхалогію Кандрат Крапіва, Андрэй Алексіндровіч, Міхась Лынькоў, Пятро Глебка, Алесь Званок і інш.

Добра, напрыклад, што Янка Скрыган у сваім артыкуле «Дні маладосці», змешчаны ў газеце «Літаратура і мастацтва» ад 2 лістапада 1957 г., падзяліўся ўспамінамі як удзельнік першага з'езду аб'яднання «Маладняк». Але чацвёртае і пятое не даказалі, і ўспаміны, не пацверджаны дакументальна, могуць быць таксама недакладнымі. Так, Янка Скрыган сцвярджае, што першы з'езд «Маладняка» адбыўся ў 1926 г. А на самай справе першы з'езд літаратурнага аб'яднання «Маладняк» адбыўся ў канцы лістапада (адкрыццё 25 ці 28 лістапада) 1925 г.

Пра год будзе адзначацца саракагоддзе ўтварэння Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі. Наш народ будзе пастумоваць свае дасягненні за сорак год Беларускай савецкай дзяржавы. Безумоўна, мы будзем адзначаць і дасягненні беларускай савецкай літаратуры за гэты час. Трэба думаць, што павялічыцца праца, у якой грунтоўна і праўдліва будзе пададзена гісторыя беларускіх літаратурных арганізацый, іх ідэяльна-творчы ролі ў фарміраванні і стварэнні беларускай савецкай літаратуры, а таксама і тое адмоўнае, што было ў іх. Зусім зразумела, патрэбна на канкрэтных прыкладах паказаць і барацьбу ў беларускай літаратуры і мастацтве таго часу з варожымі праявамі буржуазнага нацыяналізма, пролеткультушчыства, лявацкімі дробнабуржуазнымі пільнямі.

Ва ўсім разе змяшчаючы гэтыя пытанні або гаворыць аб іх павархоўна неглыба. Наша вучнёўская моладзь павінна ведаць гісторыю сваёй роднай літаратуры. Адлюстравяе праўдліва — справа беларускіх літаратурнаўдаў.

М. КАРПАЧОУ,
настаўнік Рэчыцкай
сярэдняй школы № 3.

Дыялекталогічнаму гуртку — 10 год

У 1947 г. пры кафедрэ беларускай мовы і літаратуры Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя В. І. Леніна быў створаны адзін з першых студэнцкіх навуковых гурткоў БДУ — дыялекталогічны гурток.

Нягледзячы бо працаваў першым нешматлікім членам гэтага гуртка — не было ні вопыту збірання гаворак, ні распрацаванай праграмы. Аднак гэта не спалохаала студэнтаў і кіраўніка гуртка кандыдата філалагічных навук дацэнта М. А. Жыдоўца. Першая экспедыцыя была наладжана ў 1947 г. у Рудзенскі раён Мінскай вобласці.

З таго часу штогод у час летніх канікул па маршруце, распрацаваным Інстытутам мовазнаўства АН БССР, праводзіцца дыялекталогічныя экспедыцыі ў розныя раёны Беларусі.

Студэнцкі-дыялекталогічны ўніверсітэцкі гурток матэрыял больш 200 населеных пунктаў Мінскай, Маладзечанскай, Гродзенскай, Брэсцкай і Віцебскай абласцей. Ён будзе выкарыстаны для дыялекталогічнага атласа, складанага якая ажыццяўляецца навуковымі супрацоўнікамі Акадэміі навук БССР.

Па колькасці сабраных і апрацаваных дыялекталогічных матэрыялаў БДУ імя В. І. Леніна займае адзін з першых месцаў сярод іншых ВНУ рэспублікі.

Побач са збіраннем дыялекталогічнага матэрыялу вядзецца яго навуковая апрацоўка. На аснове сабраных матэрыялаў гурткоўчы чыталі даклады і паведамлялі аб асаблівасцях той або іншай гаворкі. Даклады часта перагасілі ў семінары, курсавыя і дыпломныя работы. Высока ацэньваліся работы будучых дыялектолагаў на гарадскіх аглядах студэнцкіх навуковых работ. Больш 15-ці з іх было аднесена да першай або другой катэгорыі.

Многія студэнты-дыялектолагі напісалі грунтоўныя манатграфічныя даследаванні на матэрыяле гаворак і з поспехам абаранілі іх у якасці дыпломных работ. Былі члены гуртка А. Квяткоўская, Э. Блінова, І. Дзянісавіч, Л. Копаць, І. Курбека, Г. Барташэвіч, Н. Ярашэвіч, Б. Ляпаў, В. Анічын, В. Хацкевіч і іншыя кандыдаты філалагічных навук.

У бліжэйшых гадах, калі работа на збіранне матэрыялаў для ўкладання дыялекталогічнага атласа падыходзіць да канца, гурткоўчы выязджаюць на месцы ўдкладання і правяралі ўжо сабраныя дыялекталогічныя запісы.

Е. ЛАПКОЎСКИ.

У Рэспубліканскай партыйнай школе

Рукапісны часопіс

Вышэйшы другі нумар рукапіснага часопіса «Звязда». У ім змешчаны творы пачынаючых пісьменнікаў. Слухач А. Казлоў выступае з вершам «Ленін». А Харламаў напісаў верш «За мір». Выступілі са сваімі вершамі таксама П. Мурашкін, А. Пабулінскі, Н. Загорскі.

Слухачы Н. Марушыкевіч, М. Антоненка, І. Пабеб і іншыя напісалі аповяданні. У часопісе змешчаны артыкулы П. Лебедзева, В. Лашковіча аб літаратуры.

Літаратурны семінар

Кафедры дыялектычнага і гістарычнага матэрыялізму і журналістыкі правалі чарговы семінар на тэму: «Сувязь літаратуры і мастацтва з рэчаіснасцю». Доклад зрабіў выкладчык рускай літаратуры Д. Палітыка. Ён дэталёва ахарактарызаваў стан савецкай літаратуры, расказаў пра паставы партыі па літаратурных пытаннях.

Выкладчык філасофіі П. Пійайкін расказаў аб метады сацыялістычнага рэалізму ў літаратуры.

Вечары адпачынку

Цікавыя вечары адпачынку праводзіцца ў клубе. У праграму іх уваходзяць песні і танцы народаў СССР, літаратурныя вікторыны, масавыя гульні і іншы. Дзяля на такіх вечары з сольнымі нумарамі выступілі слухачы Н. Кушчэна, М. Магдалава. Добра прадэкламаваў вершы В. Яфімовіч. У конкурсе на лепшага спевака і тансора прынялі ўдзел многія слухачы школы.

І. ШПАДАРК.

Нашы баявыя сябры

Некалькі дзён у пачатку гэтага месяца ў Мінску гасціў славацкі пісьменнік, былы беларускі партызан Само Фалцін.

С. Фалцін нарадзіўся ў 1921 г. у маладзельскай сялянскай сям'і. Да вайны ён даламагаў бацьку па гаспадары і вучыўся ў школе, але не мога атрымаць ніякай адукацыі — не было сродкаў на адукацыю. У 1942 г. яго прызвалі ў армію, створаную гатамчасым марыянетчым фашысцкім урадам Славакіі, і накіравалі на ўсходні фронт. У пачатку 1943 г. часці, у якой служыў С. Фалцін, ставя ў раёне Мінска. Тут С. Фалцін з групай таварышаў са зброй ў руках перайшоў да беларускіх партызан. Ён прымаў ўдзел у некалькіх дзёнах партызанскай брыгады «Дзядзі Коля».

У 1944 г. калі ў Славакіі пачалося паўстанне супраць гітлераўскай акупантаў і ўстаноўленага ім у краіне фашыскага рэжыму, С. Фалцін разам з другімі славацкімі партызанамі вярнуўся ў радзіму, каб прыняць ўдзел у барацьбе. Пасля вайны ён заканчвае сярэдняю школу і затым універсітэт, актыўна ўдзельнічае ў грамадскай рабоце, некалькі год працуе скаротам Таварыства савецка-чэхаславацкай дружбы ў Братіславе.

Прыехаўшы ў Мінск, С. Фалцін сустраўся са сваімі баявымі сябрамі — былымі камандзірамі партызанскіх брыгад «Дзядзі Коля» П. Г. Лапціным, былым рэдактарам брыгаднай газеты Ул. М. Бержбаловічам і многімі другімі партызанамі, азнаёміўся з Музеем Вялікай Айчыннай вайны.

За ўдзел у партызанскім руху на Беларусі С. Фалцін узнагароджаны медалем «Партызану Айчыннай вайны» I-й ступені.

С. Фалцін — член Саюза пісьменнікаў Чэхаславакіі, аўтар рады кніг аб барацьбе славацкай супраць гітлераўскай Германіі і дапамозе ёй з боку савецкага народа. Ніжэй друкуецца ўрывак з яго кнігі «Славакіі ў партызанскіх баях у Савецкім Саюзе».

Улетку 1943 г. 2-я славацкая пяхотная дывізія размяшчалася ў Мінску і ў некаторых недалёкіх ад яго гарадках — Слуцку, Заслаўі, Смалявічах. Раней яна стала на Палессі — там многія з салдат і афіцэраў перайшлі да савецкіх партызан — беларускіх і ўкраінскіх, і наогул славацкіх воіны ў пераважнай большасці трымаў дружэлюбную сувязь з насельніцтвам. За гэта нецвя і перакінулі дывізію ў Мінскую вобласць. Але і тут сярэд салдат шырылася антыфашысцкая настроі, фашыстам не ўдалася ўмацаваць маральны дух воінаў, якія з'яўляліся з насельніцтвам і ўсё часцей пераходзілі да партызан.

У адным з паведамленняў камандавання 2-й дывізіі, апублікаваным у Братіславе, гаворыцца: «13 ліпеня 1943 г. была выяўлена вялікая група, якая рыхталася да пераходу ў партызаны. 16 байцоў аддадзены пад суд і пасаджаны ў турму».

У канцы жніўня перайшоў да партызан са зброй вельскадны ўвод з Смалявіч пад камандаваннем старшыні Войска Шатара, рабочага з Полтара ў Чэхаславакіі. Увод учыны падтрымаў па саасойнай магчымасці і зайшоў у лес каля вёскі Каменка і Узборжжа, дзе славацкі чкалі партызаны. Калі насельніцтва гэтых вёсак даведзлася аб пераходзе, яны вельмі сардэчна вітала славацкіх партызан. У гэтыя-ж дні некалькі дзесяткаў нашых воінаў з вёскі Слабада з'явіліся ў партызанскай брыгады «Дзядзі Коля» і «Смерць фашызму».

У вёсцы Ратамка стала рота пад камандаваннем старша лейтэнанта Сташко. Уся рота на чале з камандзірам мела намер перайсці да партызан. Пра гэты намер стала нейкім чынам вядома штабу гітлераўскай частці, што і вадарвала ў суседняй вёсцы. Гітлераўцы прынялі меры, каб папярэдзіць пераход, аднак частка роты разам з камандзірам ажыццявіла свой план і прыйшла ў атрад ім. Суворава, прынесшы з сабой два кулямёты, пісталеты, гранаты і розную іншую зброю. Праз некалькі дзён і яшчэ адной частцы роты ўдалося ашукаць гітлераўцаў і далучыцца да сваіх таварышаў у партызанах.

Нават са штаба дывізіі, які знаходзіўся ў Мінску, група маладых афіцэраў і унтар-афіцэраў, пагузіўшы ў грузавую машыну зброю і боепрыпасы, змагла перабрацца да партызан. Былі выпадкі, калі воіны забіралі з сабой і цяжкую зброю, у прыватнасці станкавыя кулямёты, а адна група прывезла з сабой на грузавіку два цяжкіх мінамёты.

Немцы пільна сачылі за славацкімі і жорстка распраўляліся з імі, калі далаві пры спробах пераходу. У адным выпадку, напрыклад, яны двух салдат расстралілі і двух павесілі. Але ніякія рэпрэсіі не маглі стрымаць росту антыфашысцкіх настрояў у славацкіх частках. Славакі не жадалі ваяваць супраць сваіх братоў — савецкіх воінаў і партызан, за гітлераўскую Германію. Паколькі выпадкі пераходу славацкіх салдат да партызан набалі масавы характар, камандванне дывізіі выдала загад ад 2 красавіка 1943 г., паводле якога славацкім забаранялася «заходзіць у вёскі, што знаходзяцца падліз чыгуны, калі няма загаду вышэйшага камандавання. Усе асобы, якія будуць заўважаны там, падлягаюць расстралу».

З прычыны таго, што пачаўся поўны распад 2-й пяхотнай дывізіі, гітлераўскае камандаванне загадала разабярыць яе і перакінуць у Італію. Аднак павелі яе не праз тэрыторыю Чэхаславакіі, а праз Германію, дзе славацкія воіны некаторы час выкарыстоўваліся на розных работах у якасці тэхнічнай сілы. У 1944 г. готал дывізія, трыпаўшы ў Італію, поўнацю перайшла на бок італьянскіх партызан.

Знаходзячыся ў беларускіх і ўкраінскіх партызанскіх брыгадах, славакі хутка прывыклі да партызанскага жыцця. У асобе вопытных савецкіх партызан яны знайшлі сваіх добрых настаўнікаў і самых лепшых сяброў у цяжкі час. У баях з гітлераўцамі многія са славацкаў паказалі сябе мужымі і смелымі партызанамі. Яны добра ведалі сітуацыю і побыт у гітлераўскіх гарнізонах. Разам з баявымі аперацыямі праводзілі шырокую агітацыю і растлумачальную работу ў славацкіх і венгерскіх частках. Некаторыя-ж былі такі асабліва і вынаходлівы, правалі такія арганізацыйныя здольнасці, што іх прызначалі камандзірамі асобных груп у партызанскіх брыгадах. Савецкі партызаны аказвалі ім высокую давер.

У брыгадзе тав. Жыгара, якая дзейнічала на Палессі, было шмат славацкаў, што перайшлі да партызан яшчэ ў 1942 г. 1-га студзеня 1944 г. яны прынялі прысягу разам з усімі новымі партызанамі. 37 славацкаў далі клятву пры баявым сягнў ў прысутнасці камандзіра брыгады. Усе пакляліся, што будуць ваяваць, не шкадуючы жыцця, да поўнага

зет разважылі, што гэта ўсё-такі не-пісьменна, і напісалі правільна: «Ханане Ані Барокі». Але калі ўсё склаўся, дык, як кажуць, да канца Менавіта тут і не ханіла смеласці нават у тых журналістаў, якія заўважылі памылку ў афішэ. У давалым склоне яны напісалі: «Ані Барокі» (замест «Ані Барозцы»). У нас часам адважваюцца напісаць: «Я прынес Ані Батуры букет кветак», але ні ў якім разе не напішучы: «Я прынес Ані Марчанца букет кветак». А чаму? Якая-ж тут розніца? І адно, і другое прозвішча — у давалым склоне. Менавіта так гавораць у народзе, ды, нарэшце, такое напісанне адпавядае і беларускаму правіспісцю.

Галосныя о, э ў беларускай мове чуваюцца і пішуцца толькі пад напіскам. Стаўшы не пад напіскам, о, э пераходзяць у а. Гэтае правіла сфармулявана ў граматычных вельмі існа. Аднак яно было агаворана шматлікімі выключэннямі, што ускладняла яго засваенне, уносіла блытаніну.

Ціпер-жа, згодна з Паставою Савета Міністраў БССР, непацвёрджанае о будзе перадавацца праз а, незалежна ад паходжаньня слова (савет, бальшакі, камунізм), а таксама ў пачатку ўласных імён, прозвішчаў і географічных назваў (Арджанікедзе, Алег, Ашчакіе мора); у канцы імяў назменных імён (брута, дынама, фота); у канцы ўласных імён, прозвішчаў і географічных назваў (Марка Пола, Оса).

Непацвёрджанае о захоўваецца толькі ў канцы слова пасля галоснай (Маю, Більбаю). У імянах, прозвішчах і географічных назвах са славацкай лексічнай асновай, а таксама ў пачатку ўласных імён, прозвішчаў і географічных назваў (Арджанікедзе, Алег, Ашчакіе мора); у канцы імяў назменных імён (брута, дынама, фота); у канцы ўласных імён, прозвішчаў і географічных назваў (Марка Пола, Оса).

Непацвёрджанае о захоўваецца толькі ў канцы слова пасля галоснай (Маю, Більбаю). У імянах, прозвішчах і географічных назвах са славацкай лексічнай асновай, а таксама ў пачатку ўласных імён, прозвішчаў і географічных назваў (Арджанікедзе, Алег, Ашчакіе мора); у канцы імяў назменных імён (брута, дынама, фота); у канцы ўласных імён, прозвішчаў і географічных назваў (Марка Пола, Оса).

ён заканчвае сярэдняю школу і затым універсітэт, актыўна ўдзельнічае ў грамадскай рабоце, некалькі год працуе скаротам Таварыства савецка-чэхаславацкай дружбы ў Братіславе.

Прыехаўшы ў Мінск, С. Фалцін сустраўся са сваімі баявымі сябрамі — былымі камандзірамі партызанскіх брыгад «Дзядзі Коля» П. Г. Лапціным, былым рэдактарам брыгаднай газеты Ул. М. Бержбаловічам і многімі другімі партызанамі, азнаёміўся з Музеем Вялікай Айчыннай вайны.

За ўдзел у партызанскім руху на Беларусі С. Фалцін узнагароджаны медалем «Партызану Айчыннай вайны» I-й ступені.

С. Фалцін — член Саюза пісьменнікаў Чэхаславакіі, аўтар рады кніг аб барацьбе славацкай супраць гітлераўскай Германіі і дапамозе ёй з боку савецкага народа. Ніжэй друкуецца ўрывак з яго кнігі «Славакіі ў партызанскіх баях у Савецкім Саюзе».

Улетку 1943 г. 2-я славацкая пяхотная дывізія размяшчалася ў Мінску і ў некаторых недалёкіх ад яго гарадках — Слуцку, Заслаўі, Смалявічах. Раней яна стала на Палессі — там многія з салдат і афіцэраў перайшлі да савецкіх партызан — беларускіх і ўкраінскіх, і наогул славацкіх воіны ў пераважнай большасці трымаў дружэлюбную сувязь з насельніцтвам. За гэта нецвя і перакінулі дывізію ў Мінскую вобласць. Але і тут сярэд салдат шырылася антыфашысцкая настроі, фашыстам не ўдалася ўмацаваць маральны дух воінаў, якія з'яўляліся з насельніцтвам і ўсё часцей пераходзілі да партызан.

У адным з паведамленняў камандавання 2-й дывізіі, апублікаваным у Братіславе, гаворыцца: «13 ліпеня 1943 г. была выяўлена вялікая група, якая рыхталася да пераходу ў партызаны. 16 байцоў аддадзены пад суд і пасаджаны ў турму».

У канцы жніўня перайшоў да партызан са зброй вельскадны ўвод з Смалявіч пад камандаваннем старшыні Войска Шатара, рабочага з Полтара ў Чэхаславакіі. Увод учыны падтрымаў па саасойнай магчымасці і зайшоў у лес каля вёскі Каменка і Узборжжа, дзе славацкі чкалі партызаны. Калі насельніцтва гэтых вёсак даведзлася аб пераходзе, яны вельмі сардэчна вітала славацкіх партызан. У гэтыя-ж дні некалькі дзесяткаў нашых воінаў з вёскі Слабада з'явіліся ў партызанскай брыгады «Дзядзі Коля» і «Смерць фашызму».

У вёсцы Ратамка стала рота пад камандаваннем старша лейтэнанта Сташко. Уся рота на чале з камандзірам мела намер перайсці да партызан. Пра гэты намер стала нейкім чынам вядома штабу гітлераўскай частці, што і вадарвала ў суседняй вёсцы. Гітлераўцы прынялі меры, каб папярэдзіць пераход, аднак частка роты разам з камандзірам ажыццявіла свой план і прыйшла ў атрад ім. Суворава, прынесшы з сабой два кулямёты, пісталеты, гранаты і розную іншую зброю. Праз некалькі дзён і яшчэ адной частцы роты ўдалося ашукаць гітлераўцаў і далучыцца да сваіх таварышаў у партызанах.

Нават са штаба дывізіі, які знаходзіўся ў Мінску, група маладых афіцэраў і унтар-афіцэраў, пагузіўшы ў грузавую машыну зброю і боепрыпасы, змагла перабрацца да партызан. Былі выпадкі, калі воіны забіралі з сабой і цяжкую зброю, у прыватнасці станкавыя кулямёты, а адна група прывезла з сабой на грузавіку два цяжкіх мінамёты.

Немцы пільна сачылі за славацкімі і жорстка распраўляліся з імі, калі далаві пры спробах пераходу. У адным выпадку, напрыклад, яны двух салдат расстралілі і двух павесілі. Але ніякія рэпрэсіі не маглі стрымаць росту антыфашысцкіх настрояў у славацкіх частках. Славакі не жадалі ваяваць супраць сваіх братоў — савецкіх воінаў і партызан, за гітлераўскую Германію. Паколькі выпадкі пераходу славацкіх салдат да партызан набалі масавы характар, камандванне дывізіі выдала загад ад 2 красавіка 1943 г., паводле якога славацкім забаранялася «заходзіць у вёскі, што знаходзяцца падліз чыгуны, калі няма загаду вышэйшага камандавання. Усе асобы, якія будуць заўважаны там, падлягаюць расстралу».

З прычыны таго, што пачаўся поўны распад 2-й пяхотнай дывізіі, гітлераўскае камандаванне загадала разабярыць яе і перакінуць у Італію. Аднак павелі яе не праз тэрыторыю Чэхаславакіі, а праз Германію, дзе славацкія воіны некаторы час выкарыстоўваліся на розных работах у якасці тэхнічнай сілы. У 1944 г. готал дывізія, трыпаўшы ў Італію, поўнацю перайшла на бок італьянскіх партызан.

Знаходзячыся ў беларускіх і ўкраінскіх партызанскіх брыгадах, славакі хутка прывыклі да партызанскага жыцця. У асобе вопытных савецкіх партызан яны знайшлі сваіх добрых настаўнікаў і самых лепшых сяброў у цяжкі час. У баях з гітлераўцамі многія са славацкаў паказалі сябе мужымі і смелымі партызанамі. Яны добра ведалі сітуацыю і побыт у гітлераўскіх гарнізонах. Разам з баявымі аперацыямі праводзілі шырокую агітацыю і растлумачальную работу ў славацкіх і венгерскіх частках. Некаторыя-ж былі такі асабліва і вынаходлівы, правалі такія арганізацыйныя здольнасці, што іх прызначалі камандзірамі асобных груп у партызанскіх брыгадах. Савецкі партызаны аказвалі ім высокую давер.

У брыгадзе тав. Жыгара, якая дзейнічала на Палессі, было шмат славацкаў, што перайшлі да партызан яшчэ ў 1942 г. 1-га студзеня 1944 г. яны прынялі прысягу разам з усімі новымі партызанамі. 37 славацкаў далі клятву пры баявым сягнў ў прысутнасці камандзіра брыгады. Усе пакляліся, што будуць ваяваць, не шкадуючы жыцця, да поўнага

зет разважылі, што гэта ўсё-такі не-пісьменна, і напісалі правільна: «Ханане Ані Барокі». Але калі ўсё склаўся, дык, як кажуць, да канца Менавіта тут і не ханіла смеласці нават у тых журналістаў, якія заўважылі памылку ў афішэ. У давалым склоне яны напісалі: «Ані Барокі» (замест «Ані Барозцы»). У нас часам адважваюцца напісаць: «Я прынес Ані Батуры букет кветак», але ні ў якім разе не напішучы: «Я прынес Ані Марчанца букет кветак». А чаму? Якая-ж тут розніца? І адно, і другое прозвішча — у давалым склоне. Менавіта так гавораць у народзе, ды, нарэшце, такое напісанне адпавядае і беларускаму правіспісцю.

Галосныя о, э ў беларускай мове чуваюцца і пішуцца толькі пад напіскам. Стаўшы не пад напіскам, о, э пераходзяць у а. Гэтае правіла сфармулявана ў граматычных вельмі існа. Аднак яно было агаворана шматлікімі выключэннямі, што ускладняла яго засваенне, уносіла блытаніну.

Ціпер-жа, згодна з Паставою Савета Міністраў БССР, непацвёрджанае о будзе перадавацца праз а, незалежна ад паходжаньня слова (савет, бальшакі, камунізм), а таксама ў пачатку ўласных імён, прозвішчаў і географічных назваў (Арджанікедзе, Алег, Ашчакіе мора); у канцы імяў назменных імён (брута,

ДЗЁННІК МАСТАЦТВА

На эстрадзе — маладыя выканаўцы

Да маладых выканаўцаў глядач адносіцца з асаблівай увагай і цікавасцю. Гэта натуральна: заўсёды хочацца знайсці тое новае, што яны ўносяць у творы, нават многа разоў праслуханыя. Нядаўна на афішах паявіліся імяны

Віяланчэлістка Т. Прыймёнка

Тацяна Прыймёнка і Віва Громава, якія паспяхова выступілі ў Мінску 15 снежня з рэпэртуарам на зместу канцэртнай праграмы.

Што-ж аб'ядноўвае гэтых выканаўцаў? Перш за ўсё іх высокі прафесіяналізм. Гэта яркія музыканты, якія не маюць патрэбы ў сідзі на маладосць, на недастатковую вопытнасць. У канцэрце яны прадэманстравалі вялікі творчы магчымасці.

У першым аддзяленні канцэрта з праграмай з твораў Баха, Марэ, Гранадоса, Дэ Фалыя, Шостакавіча выступіла лаўрэат міжнароднага конкурсу віяланчэлістка Т. Прыймёнка. Стрыманна і змястоўна прагучала алая Баха і вяршыня Марэ. Характар гуку адыяваў класічным традыцыям. Зусім іншыя задачы ставіць перад артысткай «Інтэр-меса» Гранадоса і «Іспанская сюіта» Дэ Фалыя, якія выкананы вельмі неспадзявана свабодна, зграбна. Ярыя фарбы знайшла выканаўца для гэтых каларытных твораў. Не менш ярка прагучалі алая Шостакавіча, вальс з балету «Каменная вяска» Пракоф'ева і сыграныя на «бяс» творы Бардзіна, Рахманіна, Ракава.

Прадэманстравалі ўменне данесці да слухача мастацкую задуму з самага лепшага боку характарыстычны канцэртанткі.

Некаторыя эпізоды маглі б быць сыграны больш змястоўна, што надало б у іх больш змястоўнаму выкананню больш пэўныя стыль. Трэба аднак запрыкнуць Т. Прыймёнку ў некаторым выпадку імяні і тых назначных партызанствах, якія іншы раз сустракаюцца ў іх іграх.

У другім аддзяленні канцэрта выступіла салістка тэатра імя Станіславаўскага і Нёмнічова-Данчанкі Віва Громава, якая прадэманстравала свежасць і неспадзявана пачуццёва.

Добра паказаў сябе выдатны акампаніатар Аляксандр Дзязюхін. Ён у многім дапамог маладым выканаўцам.

Салістка В. Громава.

Т. В. КУБОВА, студэнтка Беларускай кансерватывіі.

Перыядычны друк — у масы

Прадпрыемствы сувязі і «Саюздруку» не скарываюць свае магчымасці, каб належным чынам арганізаваць продаж газет, часопісаў і іншай літаратуры ў розніцу.

Планы не выкананы вялікай колькасцю прадпрыемстваў сувязі. Работнікі гэтых устаноў не ўмеюць, а часта проста не хочучь прапаноўваць літаратуру таму пакупніку, на якога яна разлічана. У выніку не ўсе выданні, якія паступаюць у продаж, свечасова і поўнасцю распаўсюджваюцца. Частка іх асядае, стареяе, паялічвае і без таго вялікай звышнорматыву рэшткі. За дзесяць месяцаў гэтага года яны вырасталі больш чым на два мільёны рублёў.

У чым прычына сур'езных недахопаў рознічнага продажу газет, часопісаў і іншых выданняў прадпрыемстваў сувязі і «Саюздруку»? У першую чаргу ў арганізацыі самой работы. Не можа, напрыклад, добра працаваць аддзяленне сувязі ў Баравусе Першага Полацкага раёна, якое не здолела так арганізаваць справу, каб задаволіць попыт чытачоў на часопісы «Беларусь», «Работніца і сялянка», «Маладосць», «Вясёлка», «Крестыянка» і многія іншыя. У гэтым аддзяленні адзін з пакупнікоў некалькі разоў прасіў дапамагчы яму набыць кнігу «У дапамогу шафэру трыцяга класа». Але яго прасьбу не выканалі, хоць кніга была на складзе «Саюздруку» Полацкай канторы сувязі.

Вельмі часта бывае так, што ў сельскія аддзяленні сувязі трапіла толькі тая літаратура, якая не знаходзіць попыту ў кіёсках «Саюздруку» горада. Аб гэтым ведаюць не толькі начальнікі кантор тав. Парфянчук і начальнік аддзела «Саюздруку» тав. Вяртыга. У Аршанскім аддзяленні сувязі Аршанскага раёна ў канцы года не паспелі да продажу ў розніцу ніводнага экзэмпляра рэспубліканскіх газет па тэ, быццэ, прычыне, што... заблыла заказчы. Тут анойдана больш чым на 700 рублёў сельскагаспадарчай літаратуры. Гэта вынік таго, што работнікі аддзялення не абслугоўваюць ніводнага кіаліса са саўгаса. У той-жа час у Высокаўскім аддзяленні сувязі, якое абслугоўвае МТС, калгасы і вучылішчы механізаваных, зусім няма кніг і брашур з сельскагаспадарчай тэматыкай.

У нас існуе загнанная практыка, калі начальнікі некаторых абласных аддзелаў «Саюздруку» заказваю на перыядычныя выданні складачы сабіста. Як правіла, яны заўсёды скарываюць застрабаванні кіёскераў. Так, напрыклад, начальнік Віцебскага абласнога аддзела распаўсюджвання друку тав. Папіноў скарываў заказчы кіёскаў «Саюздруку» нават Віцебска настолькі, што ў пяці горадах не было кніг і газет «Інтэлігентны Беларусі».

Літаратура і мастацтва, маладзёжныя і дзіцячыя часопісы, многія творы мастацкай літаратуры і некаторыя папулярныя кнігі на тэхніцы і сельскай гаспадарцы. У самой структуры сувязі ёсць сур'езныя недахопы. Начальнікі кантор ці аддзялення сувязі не нясе неспадзянай адказнасці за літаратуру, газеты і часопісы, не рэалізаваныя ў тэрмін. І таму па іх віны, мастацтва, партыйных і грамадскіх арганізацый. За 2 месяцы да прысуджэння прэміі прывішчы кадыстаў і навуіх іх прац публікацыя ў прэсе для абмеркавання ў шырокіх колах грамадства.

5 лістапада г. г. за выдатнайшы да сягонні ў 1956/57 г. прэміі былі прысуджаны шэрагу асоб за вынаходствы і ўдасканаленні і за навуковыя працы ў галіне навукі і тэхнікі.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

не ствараюцца вялікія залежы рознастайнай літаратуры. Замест таго, каб перацягну кіраваць распаўсюджваннем перыядычнага друку, начальнікі кантор сувязі вельмі часта скарываюць кіёскераў «Саюздруку» на іншых работах, не звязаных з продажам літаратуры. Яны пасылаюць іх падмяняць пашталёна, сартаваць падліснае выданні і інш. Кіёскі часта зачынены.

У большасці гарадоў рэспублікі несвоечасова дастаўляюцца газеты і часопісы. У Магілёве, напрыклад, кіёскі зачынены амаль палавіну рабочага дня. У гэты час кіёскеры ў канторы сувязі чакаюць рэспубліканскіх газет. Нажаль, так бывае ў большасці абласных цэнтраў і буйных гарадоў рэспублікі, дзе ёсць разгалінаваная сетка кіёскаў.

І, нарэшце, аб ведамасных бар'ерах, якія перашкаджаюць прадпрыемствам сувязі і «Саюздруку» належным чынам арганізаваць продаж кніг.

У аддзяленні ці канторы сувязі прыйшоў работнік сельскай бібліятэкі. Яму спадабалася літаратура, якая ёсць у «Саюздруку». Ён адабраў сабе патрэбныя выданні, атрымаў рахунак і дамовіўся з кіраўніцтвам канторы сувязі, што гэтую літаратуру яму даставіць у хату-чыталню, калгасную ці сельсавецкую бібліятэку. Здаецца, вельмі простая справа. Але зрабіць так нельга. Рахунак не апаціць ні раённы аддзел культуры, ні старшыня сельскага Савета. Ім загадана папярэнь бібліятэкі тэлікі ў магазінах кнігагандлю. Падобных фактаў многа, асабліва ў раёнах Маладзечанскай і Віцебскай абласцей. У Мядзельскім раёне, напрыклад, абавязалі сельсаветы вярнуць грошы, пералічаныя на рахунак «Саюздруку» за кнігі, набытыя для сельскіх бібліятэк.

Другі прыклад. Паапрабуйце купіць некую кнігу ў магазінах кнігагандлю Оршы. Вы яе не купіце. Усе такія кнігі адносяцца для продажу кнігаюмам. Дзе-ж гэтыя распаўсюджвальнікі прадаюць кнігі са сваімі перасоўнымі столікамі? Нажаль, не на прадпрыемствах горада. Яны ўсе групуюцца на Аршанскім вакзале. Але вялома, што продаж літаратуры і перыядычных выданняў на вакзалы і ў паліцкіх арганізацыяў выключна «Саюздруку». Дык вось, арганізацыяў выключна «Саюздруку». Дык вось, арганізацыяў выключна «Саюздруку».

Чаму так атрымаваецца, што кнігі наша не даходзіць да вёскі, да сельскага чытача? А таму, — гаворыць дакладчык, — што ў рэспубліканскім бібліятэкарстве адносіцца да падбору і высылкі літаратуры безупільна застрабаванню чытачоў. Вельмі мала засяляецца ў раёны кніг Беларускай мастацкай літаратуры. Другая прычына, ні маю думку, у тым, што ў нас вельмі мала пашыраецца гандлёвая сетка, мае кніжных магазінаў, асабліва ў сельскіх мясцовасцях. Кніга далей раёна па сутнасці не ідзе. У любым магазіне сельскага мясцовага сустраць усяго некалькі экзэмпляраў кніг а тэ і зусім не ўбачыш ніводна.

Дакладчык гаворыць, што справай распаўсюджвання кніг і перыядычнага друку ў нашай краіне займаюцца ў асноўным чужыя людзі, якія не ведаюць нашай краіны і нашых людзей. Гэта вельмі важнае пытанне, якое трэба абмеркаваць у шырокіх колах грамадства.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

Устапаўленне і прысуджэнне прэміі ўздымае ў Латвіі падзейны сапраўны ўсеагульнае значэння. Уся прэса прысвяціла працам кандыдатаў шмат артыкулаў. На заклік камітэта прывішчы свае думкі аткунуліся тысячы рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы.

У прэзідыуме СП БССР

На пашыраным пасяджэнні прэзідыума Саюза пісьменнікаў БССР 16 снежня абмеркаваны пытанні, цесна звязаныя з належанымі задачамі літаратуры і грамадскага жыцця.

Старшыня рэдактар сцэнарнага аддзела Беларускай кіностудыі М. Фрайман пазнаёміў пісьменнікаў з планам работ студыі на 1958—1960 гг. Маркеева выпусціць новыя мастацкія кінофільмы, прысвечаныя грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнам, сённяшніму дык рэспублікі. У 1958 г. на экраны выйдзю кінофільмы «Шчасце трэба берачы» па апавесці А. Кулакоўскага «Нявестка» (сцэнарый А. Макавіча), «Чырвоныя лісьці» (сцэнарый А. Кулакоўскага і А. Курава), «Гадзіны сміху і болю» (сцэнарый А. Кулакоўскага і Н. Фігуровскага), «Дзяўчына шукае бацьку» (сцэнарый К. Губарчыча і Рыса) «Строгая жанчына» (сцэнарый М. Біліцы) і інш. Многія з гэтых фільмаў ужэ ў вытворчасці.

Кіностудыя маркуе экранізацыю трылогіі Якуба Коласа «На ротах», раманы К. Чорнага «Трыце пакаленне», П. Пестрака «Сустрэнемся на барыкадах» і іншыя творы беларускіх пісьменнікаў. У абмеркаванні плана работ кіностудыі прынялі ўдзел пісьменнікі Ул. Карпаў, П. Броўка, А. Кулашоў, П. Панчанка і Ул. Юрвіч. Яны адзначылі, што план работ кіностудыі цікавы, але ў ім мала тэм сучаснасці, тэм з жыцця нашай рабочага класа і працаўнікоў калгаснай вёскі.

Старшыня Саюза пісьменнікаў БССР П. Броўка паведаміў, што згодна рашэнню адпаведных партыйных і совескіх органаў Беларускай і Літоўскай рэспублікі ў 1958 г. (з 20 па 27 мая) праводзіцца тыдзень літоўскай літаратуры ў Беларусі. Сакратар Саюза пісьменнікаў БССР М. Калачынін расказаў аб плане правядзення тыдня і мерапрыемстваў, якія рыхтуюцца Саюзам пісьменнікаў да гэтай важнай падзеі.

Прэзідыум абмеркаваў вынікі правядзення месячнай кнігі ў рэспубліцы і пытанне аб распаўсюджванні мастацкай літаратуры. Грунтоўны даклад зрабіў пісьменнік П. Кавалёў. У апошні час, сказаў ён, справа з распаўсюджваннем мастацкай літаратуры ў нас палепшылася. Але залежы кніг на абласных і раённых базай яшчэ вялікая. На думку дакладчыка, гэта адбываецца таму, што работнікі кнігагандлю часам непрадумава размяркоўваюць кнігі па раёнах і абласцях. Нярэдка атрымаваецца, што ў адным раёне ў кніжных магазінах шмат літаратуры, а ў другім няма.

Чаму так атрымаваецца, што кнігі наша не даходзіць да вёскі, да сельскага чытача? А таму, — гаворыць дакладчык, — што ў рэспубліканскім бібліятэкарстве адносіцца да падбору і высылкі літаратуры безупільна застрабаванню чытачоў. Вельмі мала засяляецца ў раёны кніг Беларускай мастацкай літаратуры. Другая прычына, ні маю думку, у тым, што ў нас вельмі мала пашыраецца гандлёвая сетка, мае кніжных магазінаў, асабліва ў сельскіх мясцовасцях. Кніга далей раёна па сутнасці не ідзе. У любым магазіне сельскага мясцовага сустраць усяго некалькі экзэмпляраў кніг а тэ і зусім не ўбачыш ніводна.

Дакладчык гаворыць, што справай распаўсюджвання кніг і перыядычнага друку ў нашай краіне займаюцца ў асноўным чужыя людзі, якія не ведаюць нашай краіны і нашых людзей. Гэта вельмі важнае пытанне, якое трэба абмеркаваць у шырокіх колах грамадства.

<